

ŠTO JE SIBILARIZACIJA?

Sibilarizacija je glasovna promjena u kojoj se jedrenici *k, g, h* ispred *i* zamjenjuju sa *c, z, s*. Sibilarizacija je dobila naziv prema glasovima *c, z, s* koji se nazivaju **sibilanti**.

zamjena *k* sa *c*
junak-**i** > junaci

zamjena *g* sa *z*
nog-**i** > nozi

zamjena *h* sa *s*
grijev-**i** > grijesi

Osnova riječi u kojoj se provela sibilarizacija naziva se **sibilarizirana osnova**

Sibilarizacija se provodi u množini imenica muškoga roda ispred nastavka **-i** i nastavaka **-ima**:

junak-**i** > junaci
Grk-**i** > Grci
duh-**i** > dusi
bog-**i** > bozi

junak-**ima** > junacima
Grk-**ima** > Grcima
duh-**ima** > dusima
bog-**ima** > bozima

U dativu i lokativu jednine imenica ženskoga roda ispred nastavka **-i** može se provesti sibilarizacija:

slik-**i** > sliči
brig-**i** > brizi
svrh-**i** > svrsi

Pravilo o sibilarizaciji u D jd. i L jd. ima mnogo izuzetaka i ne provodi se dosljedno. U ženskih imena i imenica koja znače stanovnice naseljenih mjesta sibilarizacija se ne provodi: Anki, Dinki, Osječanki, Zagrepčanki... U mnogih općih imenica sibilarizacija se ne provodi: liga – ligi, kolega – kolegi, psiha – psihi, papiga – papigi, juha – juhi, baka – baki, seka – seki..., a mnoge opće imenice imaju dvostruke oblike: rođaka – rođaki, rođaci; krletka – krletki, krletci; oseka – oseki, oseci; sluga – slugi, sluzi...

Sibilarizacija se ne provodi uvijek kada se *k, g, h* nađu ispred *i*, nego samo u određenim oblicima riječi. Primjerice, sibilarizacija se nikada ne provodi u genitivu množine imenica ženskoga roda ispred nastavka **-i**: majki, bajki, djevojki. Tako se u većine imenica razlikuju dativ i lokativ jednine od genitiva množine koji ima nastavak **-i** jer se u dativu i lokativu jednine sibilarizacija može provesti:

D jd., L jd. majci, bajci, djevojci
G. mn. majki, bajki, djevojki

Zbog toga što pomaže pri razlikovanju različitih padeža, **sibilarizacija ima ulogu dodatnoga razlikovnoga padežnoga sredstva**.

U imperfektu se ispred nastavaka **-ijah, -ijaše**... provodi sibilarizacija:

pek-**ijah** > pecijah, pecijaše
strig-**ijah** > strizijah, strizijaše
vuk-**ijah** > vucijah, vucijaše

U imperativu se ispred nastavaka **-i, -imo, -ite**... provodi sibilarizacija:

rek-**i** > reci, recimo, recite
vuk-**i** > vuci, vucimo, vucite

ŠTO JE PALATALIZACIJA?

Palatalizacija je glasovna promjena u kojoj se jedrenici *k, g, h* ispred *e* zamjenjuju sa *č, ž, š*. Zamijeniti se sa *č* mogu i *c, z* ako se nađu ispred *e*. Palatalizacija je dobila naziv prema glasovima *č, ž, š* koji se nazivaju **palatali**.

zamjena *k* sa *č*
junak-**e** > junače

zamjena *g* sa *ž*
bog-**e** > bože

zamjena *h* sa *š*
duh-**e** > duše

zamjena *c* sa *č*
zec-**evi** > zečevi

zamjena *z* sa *ž*
knez-**e** > kneže